

บูรณาการหลักพุทธจริยศาสตร์ในการดำเนินชีวิตของคนไทยในสังคมปัจจุบัน

Integration of Modern Thais' Ways of Life with Buddhist Ethics

พระครูปลัดสุวัฒนเมธาคุณ (ชัยยันต์ สิบกระพันซ์)¹

Phrakhrupaladsuvattanamethakul (Chaiyan Surbkrapan)

ทำวิจัยเมื่อ พ.ศ. 2555

บทคัดย่อ

คุณูปนิพนธ์นี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการดำเนินชีวิตของคนไทยสังคมปัจจุบัน เพื่อศึกษาหลักพุทธจริยศาสตร์ เพื่อบูรณาการหลักพุทธจริยศาสตร์ และเพื่อนำเสนอแนวทางและการสร้างองค์ความรู้ใหม่เกี่ยวกับรูปแบบการบูรณาการหลักพุทธจริยศาสตร์ในการดำเนินชีวิตของคนไทยในสังคมปัจจุบัน เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลจากพระไตรปิฎก ตำราและเอกสารที่เกี่ยวข้องเป็นหลัก และการสัมภาษณ์เชิงลึก พระภิกษุสงฆ์ 3 รูป สามเณร 1 รูป แม่ชี 1 คน บุคคลในวิชาชีพต่าง ๆ อีก 8 คน รวม 13 คน แล้ว นำข้อมูลที่ได้มาอธิบายในเชิงพรรณนาวิเคราะห์ ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการดำเนินชีวิตของคนไทยในสังคมปัจจุบัน มีความแตกต่างจากคนไทยในอดีต เนื่องจากปัจจัยหลายอย่าง เช่น เทคโนโลยี และการสื่อสาร เพื่อให้เท่าทันกับโลกาภิวัตน์ที่เคลื่อนไปอย่างรวดเร็ว สิ่งเหล่านี้สร้างความเจริญให้กับคนไทยในด้านวัตถุอย่าง ต่อเนื่องแต่กลับสร้างความเสื่อมถอยทางด้านจิตใจ ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาเชิงจริยธรรมมากมายในการดำเนินชีวิตของคนไทยสังคมปัจจุบันในทุกกลุ่มอาชีพ และหลักพุทธจริยศาสตร์ในการดำเนินชีวิตสามารถแบ่งออกเป็น 3 ชั้น คือ 1) พุทธจริยศาสตร์ระดับต้น ได้แก่ หลักเบญจศีลและเบญจธรรม 2) พุทธจริยศาสตร์ระดับกลาง ได้แก่ ศีล 8 และกุศลกรรมบถ 10 ประการ และ 3) พุทธจริยศาสตร์ระดับสูง ได้แก่ มรรคมีองค์ 8 ส่วนการบูรณาการหลักพุทธจริยศาสตร์ในการดำเนินชีวิตของคนไทยสังคมปัจจุบัน สามารถทำได้โดยนำหลักพุทธจริยศาสตร์ระดับต้นมาบูรณาการกับการดำเนินชีวิตของกลุ่มบุคคลทั่วไป ได้แก่ นิสิต - นักศึกษา, ครู - อาจารย์, ข้าราชการ, นักธุรกิจ และนักการเมือง นำหลักพุทธจริยศาสตร์ระดับกลางมาบูรณาการกับการดำเนินชีวิตของกลุ่มผู้ปฏิบัติธรรม ได้แก่ แม่ชี และอุบาสก - อุบาสิกา และนำหลักพุทธจริยศาสตร์ระดับสูง มาบูรณาการกับการดำเนินชีวิตของกลุ่มบรรพชิต ได้แก่ พระภิกษุและสามเณร และองค์ความรู้ใหม่เกี่ยวกับรูปแบบการบูรณาการหลักพุทธจริยศาสตร์ในการดำเนินชีวิตของคนไทยในสังคมปัจจุบัน ได้แก่ “FEE Model”

¹ นักศึกษาหลักสูตรดุสิตบัณฑิต สาขาวิชาพุทธศาสนศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
เจ้าหน้าที่บริหารทั่วไป รักษาการในตำแหน่งหัวหน้าสำนักงานอธิการบดี

FEE Model เป็นหลักการที่เกิดจากการบูรณาการหลักพุทธจริยศาสตร์ให้สอดคล้องกับการดำเนินชีวิตของคนไทยสังคมปัจจุบันในทุกกลุ่มอาชีพ เมื่อนำไปบูรณาการแล้วสามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในการดำเนินชีวิตของคนไทยสังคมปัจจุบันให้เบาบางลงและหมดไปในที่สุด

คำสำคัญ : 1. บูรณาการ 2. พุทธจริยศาสตร์ 3. การดำเนินชีวิต 4. สังคมปัจจุบัน

Abstract

The objectives of this Dissertation to study the modern Thais' ways of life, to study the Buddhist ethics to integrate the modern Buddhist ethics, and to present a guidance and establish a new body of knowledge on the pattern of the integration of modern Thais' ways of life with Buddhist ethics. The research is a qualitative study conducted by studying and analyzing the data collected from the Tipitaka and other relating texts and documents along with the in - depth interviews with 3 monks, 1 novice, 1 nun, and 8 laymen. The information of the study was presented in the descriptive analysis. **The findings of this research are as follows:** - The ways of life of modern Thais were different from the ancient Thais because of many factors influencing the change in life in society and lifestyles in order to catch up with globalization, technological innovation, and communication. These continuously brought about only material development, not the spiritual development, to Thai people. At the same time, material development caused many moral problems in modern Thais' ways of life among people in occupational fields. and The Buddhist Ethics for ways of life could be divided into three stages; 1) The fundamental level refers to the five precepts and the five virtues, 2) The intermediate level focuses on the eight precepts and the tenfold wholesome course of action, and 3) The advanced level means the noble eightfold path. The Buddhist Ethics could be integrated into living lives of modern Thais as follows; the fundamental Buddhist ethics could be followed by students, teachers, officials, businessmen and politicians, the intermediate level of Buddhist Ethics could be practiced by nuns and lay devotees, and the advanced level of Buddhist Ethics was suitable for Buddhist monks and novices. The new body of knowledge obtained from the study could be concluded into a "FEE Model".

The "FEE Model" was obtained from the integration of Buddhist ethic principles into the lifestyles of modern Thai people in occupational fields and at least it could relieve problems in living lives or eventually make them disappear.

Key words : 1. Intregation 2. Buddhist Ethics 3. Ways of life 4. Current society

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

ความเจริญก้าวหน้าของสังคมไทยในสังคมปัจจุบัน นับว่ามีพัฒนาการที่เป็นไปอย่างรวดเร็วและไร้ขอบเขต เป็นสังคมที่มีความเจริญก้าวหน้าทางด้านวัตถุ โดยมีการพัฒนาที่เป็นไปอย่างต่อเนื่อง จึงเป็นสังคมที่ทุกคนมีปฏิสัมพันธ์กัน และอยู่ร่วมกันอย่างมีบทบาทหน้าที่ที่ซับซ้อนมากขึ้นยิ่งกว่าเดิม เป็นสังคมที่ถูกกล่าวขานหรือเรียกกันในปัจจุบันว่าสังคมยุคโลกาภิวัตน์ หรือสังคมของโลกที่ไร้พรมแดน (Globalization) หมายความว่า การดำเนินชีวิตของมนุษย์ในสังคมปัจจุบันไม่สามารถจะปฏิเสธกิจกรรมที่มนุษย์พึงมีหรือกระทำต่อกันได้ การติดต่อสัมพันธ์กันจึงเป็นสิ่งที่จำเป็นและเป็นไปอย่างไม่มีขอบเขตจำกัด การคมนาคม การติดต่อสื่อสารในโลกยุคใหม่มีทั้งความสะดวกสบายและคล่องตัวในการดำเนินการในกิจกรรมต่าง ๆ เทคโนโลยีเกี่ยวกับการสื่อสารโทรคมนาคมทางด้านคอมพิวเตอร์ (Computer) และอินเทอร์เน็ต (Internet) ที่เป็นการติดต่อสื่อสารแบบเครือข่ายโยงใยไปทั่วโลกได้ถูกนำมาใช้และเข้ามามีบทบาทมีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตของมนุษย์ในยุคสมัยใหม่นี้ สังคมมนุษย์โลกปัจจุบันแม้จะมีความเจริญก้าวหน้ามากมายสักเพียงใด แต่ความเจริญเหล่านั้นเป็นเพียงความเจริญทางด้านวัตถุ ซึ่งเป็นความเจริญที่มาพร้อมกับการก่อปัญหาอันซับซ้อนเกิดขึ้นแก่สังคมต่อไป เช่น ปัญหาการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อม ปัญหาในทางการเมืองการปกครอง การพัฒนาเศรษฐกิจ และปัญหาสังคมในด้านต่าง ๆ ปัญหาเหล่านี้มีผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของคนในสังคมโดยตรง ล้วนมีสาเหตุมาจากการที่มนุษย์ขาดหรือละเลยกฎเกณฑ์อันเป็นเครื่องควบคุมพฤติกรรม

ด้วยเหตุนี้จึงต้องนำหลักพุทธจริยศาสตร์ซึ่งเป็นหลักพุทธจริยศาสตร์ที่เกี่ยวกับหลักความดี ไปใช้ในการดำเนินชีวิตของคนไทยในสังคมปัจจุบัน เพื่อจัดสรรความเป็นอยู่ของคนในสังคมและสภาพแวดล้อมเพื่อดำเนินชีวิตที่ดีร่วมกัน อันจะทำให้คุณธรรมภายในเจริญงอกงาม แต่ปัญหาสำคัญอยู่ที่ว่า จะทำอย่างไรที่จะปลูกฝังหลักพุทธจริยศาสตร์เพื่อเป็นภูมิคุ้มกันและเป็นการพัฒนาศักยภาพให้กับบุคคลในสังคมให้เป็นคนดีในการดำเนินชีวิตของคนในสังคมปัจจุบัน ซึ่งเป็นปัญหาว่ามีกระบวนการอย่างไร มีหลักพุทธจริยศาสตร์ใดในทางพระพุทธศาสนา และมีผู้ใดที่จะเข้าไปปรับใช้อย่างเป็นรูปธรรม โดยชี้ให้เห็นคุณ โทษ ประโยชน์ ให้แก่บุคคลเหล่านี้ เกี่ยวกับการนำหลักพุทธจริยศาสตร์มาใช้ปฏิบัติในการดำเนินชีวิต และการไม่นำหลักพุทธจริยศาสตร์มาใช้ปฏิบัติในการดำเนินชีวิต เพราะในพระพุทธศาสนามีหลักคำสอนที่เกี่ยวกับจริยศาสตร์ปรากฏอยู่มาก และคำสอนในทางพระพุทธศาสนาก็เป็นหลักคำสอนแห่งการดำเนินชีวิตด้วย ถ้ามองในแง่ของปรัชญาก็เป็นปรัชญาแห่งชีวิต ดังนั้น ปัญหาเรื่องธรรมที่มนุษย์ควรประพฤติที่เรียกว่า จริยธรรมหรือหลักจริยศาสตร์ในพระพุทธศาสนานั้น จึงเป็นสิ่งที่ควรจะได้รับการศึกษา

จากเหตุผลความสำคัญดังกล่าวมานี้ ผู้วิจัยมีความเห็นว่า พุทธปรัชญาน่าจะมีแนวความคิดทางจริยศาสตร์ที่สามารถอธิบายเพื่อตอบปัญหา จริยศาสตร์และนำมาประพฤติปฏิบัติเพื่อแก้ไขปัญหาเหล่านั้นได้ จึงศึกษาหลักพุทธจริยศาสตร์อันเป็นแนวทางการพัฒนาชีวิต เพื่อบูรณาการแนวความคิดทางพุทธจริยศาสตร์ที่อาจคลี่คลายปัญหาของสังคมได้ว่าอะไรคือ สิ่งที่มนุษย์ควรประพฤติ อะไรควรเว้น อะไรควรทำ อะไรถูก อะไรผิด อะไรดี อะไรชั่ว เพื่อทำความเข้าใจให้ถูกต้องตามที่เป็นจริงอันจะเป็นประโยชน์ต่อมวลมนุษยชาติต่อไป

2. โจทย์วิจัย

- 2.1 การดำเนินชีวิตของคนไทยในสังคมปัจจุบันเป็นอย่างไร ?
- 2.2 หลักพุทธจริยศาสตร์ที่ใช้ในการดำเนินชีวิตเป็นอย่างไร ?
- 2.3 บูรณาการหลักพุทธจริยศาสตร์ที่ใช้ในการดำเนินชีวิตเป็นอย่างไร ?
- 2.4 รูปแบบการบูรณาการหลักพุทธจริยศาสตร์ที่ใช้ในการดำเนินชีวิตของคนไทยในสังคมปัจจุบันเป็นอย่างไร ?

3. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 3.1 เพื่อศึกษาการดำเนินชีวิตของคนไทยในสังคมปัจจุบัน
- 3.2 เพื่อศึกษาหลักพุทธจริยศาสตร์ในการดำเนินชีวิต
- 3.3 เพื่อบูรณาการหลักพุทธจริยศาสตร์ในการดำเนินชีวิตของคนไทยในสังคมปัจจุบัน
- 3.4 เพื่อนำเสนอแนวทางและการสร้างองค์ความรู้ใหม่ เกี่ยวกับรูปแบบการบูรณาการหลักพุทธจริยศาสตร์ในการดำเนินชีวิตของคนไทยในสังคมปัจจุบัน

4. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 4.1 ทำให้ทราบการดำเนินชีวิตของคนไทยในสังคมปัจจุบัน
- 4.2 ทำให้ทราบหลักพุทธจริยศาสตร์
- 4.3 ทำให้ทราบการบูรณาการหลักพุทธจริยศาสตร์ในการดำเนินชีวิตของคนไทยในสังคมปัจจุบัน
- 4.4 ทำให้ทราบการดำเนินชีวิตของคนไทยในสังคมปัจจุบันที่บูรณาการด้วยหลักพุทธจริยศาสตร์
- 4.5 เพื่อเป็นแหล่งข้อมูล อ้างอิงเพื่อการศึกษาค้นคว้าวิจัยต่อไป

5. วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเป็นหลัก (Review Literature) ผู้วิจัยมีการเก็บข้อมูลภาคสนาม โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In - depth Interview) ซึ่งกระบวนการและขั้นตอนในการรวบรวมข้อมูลในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ การศึกษาเอกสาร เป็นการศึกษาวิเคราะห์และสังเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้องกับ แนวคิด ทฤษฎี ผลการวิจัย ที่เกี่ยวข้องในเรื่องดังต่อไปนี้ คือ รวบรวมและศึกษา เอกสาร ตำรา วิธีการ เรียนรู้การดำเนินชีวิตของคนไทยในสังคมปัจจุบัน ความสามารถในการแก้ไขปัญหาและฝ่าฟันอุปสรรค และความฉลาดทางจริยธรรมเพื่อ การดำเนินชีวิตตามหลักพุทธจริยศาสตร์ รวมทั้งสำรวจข้อมูลจากเอกสารปฐมภูมิ คือ คัมภีร์พระไตรปิฎก พร้อมทั้งข้อมูลจากเอกสารทุติยภูมิ เช่น ตำรา หนังสือ ที่เกี่ยวกับพุทธจริยศาสตร์ แล้วนำข้อมูลที่ได้มาจัดประเภท วิเคราะห์ อธิบายความ ตีความ แล้วนำมาสังเคราะห์เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ขอคำแนะนำ ปรีกษา ความเห็นจาก คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ส่วนการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้ใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก บุคคลผู้เกี่ยวข้องในแต่ละ

ละกลุ่ม คนโดยแบ่งเป็น กลุ่มประชากรที่ทำการสัมภาษณ์ 3 กลุ่ม คือ กลุ่มบุคคลทั่วไป กลุ่มผู้ปฏิบัติธรรม และกลุ่มบรรพชิต ซึ่งเป็นตัวแทนกลุ่มสาขาอาชีพ เพื่อต้องการแนวทางในการนำหลักพุทธจริยศาสตร์มาใช้ในการดำเนินชีวิตที่บูรณาการด้วยหลักพุทธจริยศาสตร์ โดยพิจารณาจาก ผู้ที่เป็นพุทธศาสนิกชน มีการศึกษาพระพุทธศาสนาทั้งด้านปริยัติ และปฏิบัติ มีผลงานที่เกี่ยวกับพระพุทธศาสนา เช่น การสอน การบรรยายธรรม เขียนหนังสือ เป็นต้น และเป็นผู้ที่มี การดำเนินชีวิตตามหลักพุทธจริยศาสตร์ ในการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้มีหนังสือขออนุญาตสัมภาษณ์จากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย เพื่อติดต่อขออนุญาตสัมภาษณ์และไปสัมภาษณ์ตามวันและเวลาที่ท่านเหล่านั้นสะดวก หลังจากนั้นผู้วิจัยจะนำบทสัมภาษณ์มาวิเคราะห์ข้อมูล แล้วนำเสนอรูปแบบการบูรณาการหลักพุทธจริยศาสตร์ในการดำเนินชีวิตของคนไทยในสังคมปัจจุบัน จากการวิจัย วิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูลมาแล้ว

6. สรุปผลการวิจัย

ผลวิจัยพบว่า การดำเนินชีวิตของคนไทยในสังคมปัจจุบันที่เปลี่ยนไปนั้น เกิดเป็นปัญหาการขาดคุณธรรม จริยธรรมในการดำเนินชีวิต ซึ่งควรได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน ควรมีการพัฒนาจิตใจ โดยเสนอหลักพุทธจริยศาสตร์ที่สามารถนำไปบูรณาการใช้ในการดำเนินชีวิตของคนไทยในสังคมปัจจุบัน เพื่อให้เกิดความเหมาะสมกับบริบทในแต่ละสังคมและกลุ่มอาชีพก็สามารถลดปัญหาการขาดคุณธรรม จริยธรรมในการดำเนินชีวิตของคนไทยในสังคมปัจจุบันได้

หลักพุทธจริยศาสตร์ เป็นหลักศีลธรรม จริยธรรมในทางพระพุทธศาสนา ที่สามารถนำมาบูรณาการในการดำเนินชีวิตของคนไทยในสังคมปัจจุบันได้อย่างเหมาะสม โดยได้แบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ

- 1) พุทธจริยศาสตร์ระดับต้น คือ จริยศาสตร์ที่เป็นไปเพื่อเป็นฐานรองรับคุณภาพต่าง ๆ และเพื่อความสันติในสังคม คือ เบญจศีล และเบญจธรรม
- 2) พุทธจริยศาสตร์ระดับกลาง คือ จริยศาสตร์ที่เป็นไปเพื่อพัฒนาจิตใจและขัดเกลาตนเองให้มีคุณธรรมสูงขึ้น คือ ศีล 8 และกุศลกรรมบถ 10 ประการ
- 3) พุทธจริยศาสตร์ระดับสูง คือ จริยศาสตร์ที่เป็นไปเพื่อพัฒนาผู้ปฏิบัติให้ถึงความเป็นอริยชน หรือบรรลุมรรคผลนิพพาน คือ มรรคมีองค์ 8

การนำหลักพุทธจริยศาสตร์ไปบูรณาการในการดำเนินชีวิตของคนไทยในสังคมปัจจุบันให้เกิดความเหมาะสมตามบริบทด้านอาชีพต่าง ๆ นั้น ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเอาไว้ 3 กลุ่มด้วยกัน คือ

1. บูรณาการหลักพุทธจริยศาสตร์ในการดำเนินชีวิตของกลุ่มบุคคลทั่วไป ได้ประสบกับปัญหาในการดำเนินชีวิตในเชิงจริยศาสตร์ ซึ่งก่อให้เกิดผลกระทบในด้านลบต่อตนเองและสังคมไทยปัจจุบัน ไม่ว่าจะเป็นปัญหาการทำร้ายร่างกาย การชนฆ่าซึ่งกันและกันอย่างไร้เมตตากรุณาเพื่อผลประโยชน์ การลักขโมยทรัพย์สิน หรือสิ่งของอันมีค่า การมั่วสุมทางเพศ การพูดเท็จ หลอกหลวง ไม่มีสำนึก ต่อดังถึงการติดสิ่งเสพติด ของมีเงินเมา และสิ่งที่ทำให้เสียเวลาในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเอง เช่น การติดเกมส์ การติดเว็บไซต์ลามก อนาจาร เป็นต้น สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นพฤติกรรมที่ก่อให้เกิดปัญหาแก่การดำเนินชีวิตของกลุ่มบุคคลทั่วไป ซึ่งควรได้รับการ

แก้ไข ซึ่งพฤติกรรมทางกายและวาจาอันทุจริต ก่อให้เกิดปัญหาขึ้นนี้ ส่วนสำคัญ มาจากพื้นฐานทางจิตใจด้วย ไม่ว่าจะเป็นความโลภ ความโกรธ และความหลง ซึ่งทำให้คนขาดสติยังคิด ไม่มีวิจารณญาณใคร่ครวญ ก็จะมีการดำเนินชีวิตที่ผิดทำนองคลองธรรมได้ จากการศึกษาพบว่าหลักพุทธจริยศาสตร์ระดับต้นเป็นหลักปฏิบัติที่เหมาะสมสำหรับกลุ่มบุคคลทั่วไป ได้แก่ เบญจศีล (ศีล 5) และเบญจธรรม (ธรรม 5) เป็นหลักที่เหมาะสมสำหรับนำไปบูรณาการในการดำเนินชีวิตให้เหมาะสมกับบริบทต่าง ๆ ในการดำเนินชีวิต บูรณาการเบญจศีล - เบญจธรรม ข้อที่ 1 ในการแก้ปัญหาคำร้ายร้ายร่างกายและการฆ่ากัน ให้อยอม รับผิดชอบต่อชีวิตอยู่ของกัน และกันไม่ไปทำลายหักล้างกัน โดยการใช้เมตตาปรารถนาที่จะเห็นตนเองอยู่อย่างไม่มีเวร ไม่มีภัย ไม่เบียดเบียนกัน ทำให้เกิดความคิดในแนวที่เอาใจเขามาใส่ใจเรา แม้สัตว์อื่นคนอื่นก็ต้องการอย่างนั้น ยอมรับความจริงที่ทุกชีวิตต้องการอยู่ในโลกอย่างไม่มีเวรไม่มีภัย ไม่เบียดเบียนกัน ไม่ประทุษร้ายกัน ต้องการเห็นกันมีชีวิตอยู่ดีมีสุข มีความรักความปรารถนาดี และความสงสารต้องการช่วยเหลือปลดปล่อยทุกข์ให้กับผู้อื่น ในการแก้ปัญหาคอรัปชั่น ควรดำเนินชีวิตด้วยการประกอบอาชีพที่สุจริต งดเว้นจากการเอาเปรียบกัน มีความรักในเพื่อนมนุษย์ เลี้ยงชีวิตโดยสุจริต จะต้องมีสัมมาอาชีวะ คือ การรู้จักเลี้ยงชีพในทางที่ชอบ ในการแก้ปัญหามั่วสุมทางเพศ ต้องรู้จักควบคุมอารมณ์ความต้องการทางเพศ รู้จักยับยั้งควบคุมตนเอง ในการปฏิบัติทางกามารมณ์ หรือเรื่องรัก ๆ ใคร่ ๆ ไม่ให้ผิดศีลธรรม ไม่มั่วสุมในเรื่องเพศ มีความซื่อสัตย์ต่อกัน และรู้เท่าทันวัตถุทาง สิ่งยั่วยู่ทางกามารมณ์ต่าง ๆ จะต้องมีกามสังวร หมายถึง ความสำรวมในกาม ได้แก่ กิริยาที่ระมัดระวังไม่ประพฤตินักมากในกาม รู้จักยับยั้งควบคุมตนในทางกามารมณ์ ในการแก้ปัญหาคำไม่รับผิดชอบต่ออาชีพ ผู้ปฏิบัติจะต้องใช้วาจาหรือคำพูดที่ประกอบด้วยเจตนาที่บริสุทธิ์ เพื่อป้องกันการทำลายประโยชน์ของตนและของผู้อื่น เป็นวิธีที่ทำให้ผู้ที่รักษาศีลข้อนี้รักษาวาจาของตนให้เป็นที่เชื่อ ถือได้ และจะต้องดำเนินชีวิตด้วยสัจจะ คือ ความสัตย์ต่ออาชีพของตน ในการแก้ปัญหาคาตติยาเสพติด ผู้ปฏิบัติจะต้องดำเนินชีวิตด้วยความมีสติ ฝึกฝนอบรมตนเองตามหลักของศีลข้อที่ 5 ปัญหาต่าง ๆ ที่มีผลกระทบต่อบุคคลสถาบันครอบครัว ตลอดจนสังคมโดยรวมนั้น ก็เนื่องมาจากสุราและสิ่งเสพติด เมื่อนำหลักการของศีลข้อนี้มาปฏิบัติในชีวิตประจำวันแล้ว ก็สามารถละเว้นจากการดื่มเครื่องดองของเมาและสิ่งเสพติดทุกชนิดได้ และต้องมีการเจริญสติสัมปชัญญะ คือ ความระลึกได้ในความถูกผิดดีชั่วอยู่ตลอดเวลา ในฐานะเป็นธรรมที่ช่วยให้เราเกิดความไม่ประมาทในการดำเนินชีวิต

2. บูรณาการหลักพุทธจริยศาสตร์ในการดำเนินชีวิตของกลุ่มผู้ปฏิบัติธรรม ได้ประสบกับปัญหาในการดำเนินชีวิตในเชิงจริยศาสตร์ ซึ่งก่อให้เกิดผลกระทบในด้านลบต่อตนเองและสังคมไทยปัจจุบัน ปัญหาที่เกิดขึ้นนั้น มีอยู่ 2 ปัญหาหลัก ๆ คือ ปัญหาการถือศีลพรตอันมกมาย และปัญหาวาจาที่เป็นการกระทบต่อสังคม สามารถบูรณาการกุศลกรรมบถข้อที่ 10 คือ มีความเห็นถูกต้องเป็นสัมมาทิฐิ ในการแก้ปัญหาคอรัปชั่นอันมกมาย จะต้องมีความเห็นถูกต้องเป็นสัมมาทิฐิ เข้าใจในหลักกรรมว่า ทำดีมีผลดี ทำชั่วมีผลชั่ว รู้เท่าทันความเป็นไปธรรมดาของโลกและชีวิต ตามเหตุปัจจัยโดยเฉพาะในเรื่องของศรัทธา กลุ่มควรมีการศึกษาถึงศรัทธาที่ถูกต้องในทางพุทธศาสนา เพื่อแก้ไขความเห็นผิดตามทำนองคลองธรรมดังกล่าว ศรัทธาในทางพุทธศาสนาที่จัดว่าเป็นศรัทธาที่ถูกต้อง ไม่เป็นการถือศีลพรตอันมกมาย ได้แก่ ศรัทธา 4 ประการคือ 1) กัมมัสถา

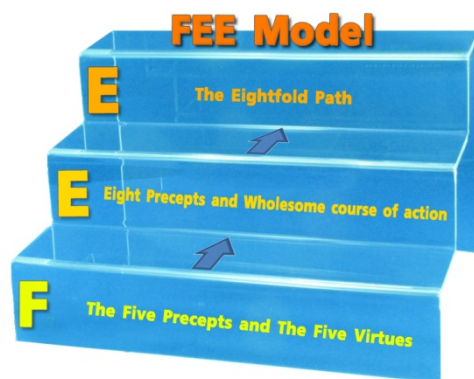
คือ เชื่อว่ากรรมมีอยู่จริง 2) วิปากสังขธา คือ เชื่อวิปากหรือผลของกรรม มีอยู่จริง 3) กัมมัสมกตาสังขธา คือ เชื่อความที่สัตว์มีกรรมเป็นของตน 4) ตถาคตโพธิสังขธา คือ เชื่อความตรัสรู้ของพระพุทธเจ้า ส่วนปัญหาว่าจาที่เป็น การกระทบต่อสังคมตามมาอย่างต่อเนื่อง จะต้องบูรณาการกุศลกรรมบถข้อที่ 7 คือ ละเว้นการพูดเพื่อจ้อเหลวไหล พูดแต่คำจริงมีเหตุผลมีสาระมีประโยชน์และถูกกาลเทศะในการแก้ปัญหาจาที่เป็น การกระทบต่อสังคม ควรควบคู่ไปกับการบูรณาการศีล 8 ข้อที่ 4 ในการพูดแต่ละครั้งควรมีหลัก ฐานที่สามารถ ยืนยันคำพูดของตนได้ สามารถพิสูจน์ได้

3. บูรณาการหลักพุทธจริยศาสตร์ในการดำเนินชีวิตของบรรพชิต ในที่นี้ หมายถึง การดำเนินชีวิตของ กลุ่มพระภิกษุสามเณร การดำเนินชีวิตของบรรพชิตในสังคมไทยปัจจุบัน มีปัญหาสำคัญ ที่เกิดขึ้นนั้น มีอยู่ 2 ปัญหาหลัก ๆ คือ ปัญหาความไม่เหมาะสมในสมณสาธูป และปัญหาการเข้ามาบวชด้วยเจตนาอันไม่บริสุทธิ์ จากการศึกษพบว่าหลักพุทธจริยศาสตร์ระดับสูงเป็นหลักปฏิบัติที่เหมาะสมสำหรับกลุ่มบรรพชิต ได้แก่ มรรคมีองค์ 8 เป็นหลักที่เหมาะสมสำหรับนำไปบูรณาการในการดำเนินชีวิต ในการแก้ปัญหาความไม่เหมาะสมในสมณสาธูป ควรมีดำริที่ถูกต้อง คือ มีความคิดออกจากกาม มีความคิดออกจากความพยาบาทมุ่งร้าย และมีความคิดออกจากการเบียดเบียน การที่บรรพชิตบางกลุ่ม ยังมีความเพลิดเพลินยินดีกับการละเล่นให้เกิดความบันเทิงทางตา หู จมูก ลิ้น กาย เช่น การแสดงกิริยาอาการไม่สำรวมในที่สาธารณะ การเล่นสงกรานต์กับชาวบ้าน จัดได้ว่า เป็นพฤติ กรรมที่ยังมีความคิดติดอยู่ในกาม ดังนั้น บรรพชิตนี้จึงควรนำหลักเนกขัมมสังกัปปะ (ความดำริออกจากกาม) มาบูรณาการในการดำเนินชีวิตประจำวัน ครอบงำนักบวชให้เหมาะสมกับสมณสาธูป และบูรณาการมรรคมีองค์ 8 ข้อที่ 3 สัมมาวาจา ในการแก้ปัญหาความไม่เหมาะสมในสมณสาธูป ผู้ปฏิบัติจะต้องสำรวมวาจาที่ไม่เหมาะสมแก่ความเป็นสมณสาธูป การแก้ปัญหาการเข้ามาบวชด้วยเจตนาอันไม่บริสุทธิ์ ควรบูรณาการหลักสัมมาทิฐฐิในการแก้ปัญหาการเข้ามาบวชด้วยเจตนาอันไม่บริสุทธิ์เมื่อวิเคราะห์จากปัญหาการเข้ามาบวชด้วยเจตนาอันไม่บริสุทธิ์ จะพบว่า ปัญหาอันเป็นต้นตอ นั้น ก็คือ บุคคลที่เข้ามาบวชนั้นไม่ทราบหรือไม่เข้าใจว่า เจตนาที่แท้จริงของการบวชคืออะไร ดังนั้นจึงมีความเห็นผิด (มิจฉาทิฐฐิ) ในเรื่องของการเข้ามาบวชเป็นภิกษุสามเณรในสังคมไทยยุคปัจจุบัน ควรบูรณาการหลักสัมมาทิฐฐิในการแก้ปัญหาการเข้ามาบวชด้วยเจตนาอันไม่บริสุทธิ์ได้โดย มีความเห็นชอบใน อริยสัจ 4 เมื่อบรรพชิตสามารถบูรณาการได้เช่นนี้แล้ว ย่อมสามารถแก้ปัญหาการเข้ามาบวชด้วยเจตนาอันไม่บริสุทธิ์ให้เบาบางและหมดไปได้ในที่สุด

กล่าวโดยสรุป การนำหลักพุทธจริยศาสตร์มาบูรณาการเพื่อแก้ปัญหาในการดำเนินชีวิตของคนไทยในสังคมปัจจุบันนั้น กล่าวคือ เมื่อเกิดปัญหาในการดำเนินชีวิตของคนไทย ก็มักจะแก้ปัญหากันด้วยตัวบทกฎหมาย ข้อระเบียบกติกากฎ หรือมาตรการต่าง ๆ ซึ่งแม้จะได้ผลบ้าง แต่ก็ไม่ได้ผลเท่าที่ควร เพราะเป็นการแก้ปัญหาที่ปลายเหตุ ปัญหาเชิงจริยธรรมที่เกิดขึ้นในสังคมไทยกับบุคคลในทุกอาชีพ จะแก้ไขได้ก็ต้องแก้จากพฤติกรรมเชิงจริยธรรมนั้น ๆ ให้เป็นไปในทางที่เหมาะสมและสมควรกับบริบทในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ซึ่งเกิดในแต่ ละสังคมอาชีพในสังคมไทย เพื่อลดปัญหาการขาดคุณธรรม จริยธรรมในการดำเนินชีวิตของคนไทยในสังคมปัจจุบันและช่วยส่งเสริมการดำเนินชีวิตของคนไทยในสังคมปัจจุบันให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีทั้งโดยส่วนตัว และส่วนรวม รวมทั้งการบรรลุเป้าหมายสูงสุดในการดำเนินชีวิตตามหลักพุทธจริยศาสตร์

7. องค์ความรู้ใหม่ที่ได้มาจากการวิจัย

องค์ความรู้ใหม่ เกี่ยวกับ “รูปแบบการบูรณาการหลักพุทธจริยศาสตร์ในการดำเนินชีวิตของคนไทยในสังคมปัจจุบัน” ในครั้งนี้ เมื่อนำหลักพุทธจริยศาสตร์ มาบูรณาการในการดำเนินชีวิตของคนไทยในสังคมปัจจุบันแล้ว ย่อมทำให้เกิดผลดี คือ การดำเนินชีวิตของกลุ่มบุคคลทั่วไป ดำเนินชีวิตด้วยหลักเบญจศีลและเบญจธรรม (The Five Precepts and The Five Virtues) การดำเนินชีวิตของกลุ่มผู้ปฏิบัติธรรม รักษาศีล 8 และประพฤติกฎปฏิบัติหลักกุศลกรรมบถ 10 (Eight Precepts and Wholesome course of action) การดำเนินชีวิตกลุ่มบรรพชิต ดำเนินชีวิตไปตามหลักมรรคมีองค์ 8 (The Eightfold Path) โดยสรุปรูปแบบการบูรณาการการดำเนินชีวิตของคนไทยในสังคมปัจจุบันด้วยหลักพุทธจริยศาสตร์เป็น “FEE MODEL”

กล่าวได้ว่า “FEE Model” เป็นหลักการหนึ่งที่เกิดจากการบูรณาการหลักพุทธจริยศาสตร์ให้สอดคล้องกับการดำเนินชีวิตของคนไทยในสังคมปัจจุบันทุกกลุ่มอาชีพ ซึ่งเป็นการนำปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในสังคมไทยปัจจุบันมาวิเคราะห์ถึงสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้น พร้อมทั้งประเมินค่าสิ่งที่เป็นโทษจากปัญหาที่เกิดขึ้น และประเมินสิ่งที่เป็นคุณประโยชน์จากการแก้ไขปัญหาได้อย่างตรงประเด็น ดังนั้น หลักการ FEE Model นี้ จึงเป็นอีกหนึ่งกลยุทธ์ที่สร้างสรรค์ ซึ่งคนไทยในสังคมปัจจุบัน ควรนำหลักการนี้มาบูรณาการใช้ในการชีวิตประจำวัน ก็จะทำให้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น และส่งผลกระทบต่อการใช้ชีวิตเบาบางลง และเมื่อทุกคนบูรณาการใช้ในการชีวิตประจำวันอย่างจริงจัง ปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อการใช้ชีวิตก็จะหมดไปในที่สุด

8 ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินชีวิตของคนไทยในสังคมปัจจุบันในแต่ละระดับทางพุทธจริยศาสตร์ เป็นการมุ่งส่งเสริมให้มนุษย์เข้าถึงเป้าหมายชีวิตของบุคคลแต่ละระดับ เพื่อมุ่งสนับสนุนการกระทำดังกล่าว ซึ่งสามารถสะท้อนผลในเชิงประจักษ์ว่า พุทธศาสนาเถรวาทรับรองถึงความสัมฤทธิ์ผลที่จะพึงมีพึงเกิด จะเห็นได้จากหลักพุทธจริยศาสตร์ในระดับต่าง ๆ ที่สะท้อนให้เห็นแล้วว่า บุคคลสามารถประสบความสำเร็จในชีวิตได้เป็นขั้น ๆ ตามการกระทำของตน การดำเนินชีวิตตามหลักพุทธจริยศาสตร์ จึงเป็นปฏิบัติทางจริยศาสตร์ที่

พอเหมาะแก่การพัฒนาปัจเจกภาพของบุคคล จึงควรริบสร้างจิตสำนึกที่ดีให้เกิดกับสังคมไทยเพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น ด้วยการส่งเสริมนโยบายที่ช่วยให้คนไทยได้มีการนำหลักพุทธจริยศาสตร์มาบูรณาการใช้ในชีวิตประจำวันตามหลักพุทธจริยศาสตร์แต่ละระดับ จึงมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ดังนี้

กลุ่มบุคคลทั่วไป ซึ่งตามที่แยกไว้เป็นอาชีพต่าง ๆ นั้น จะต้องได้รับการส่งเสริมการดำเนินชีวิตด้วยการนำหลักพุทธจริยศาสตร์ระดับต้น โดยภาครัฐจะต้องออกเป็นนโยบายออกมาให้ชัดเจน เพื่อให้หน่วยงานที่รับผิดชอบเกี่ยวกับเรื่องการปลูกฝังจริยธรรมแก่คนในสังคม เช่น กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงวัฒนธรรม เป็นต้น ได้นำไปปฏิบัติและรณรงค์ให้หน่วยงานต่าง ๆ ในสังกัดได้ปฏิบัติตามหลักพุทธจริยศาสตร์ระดับต้น เพื่อเป็นแบบ อย่างให้แก่คนไทยในสังคมปัจจุบัน ก็จะอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข อยู่กันด้วยความเมตตากรุณาต่อกัน อันจะนำมาซึ่งความเรียบร้อยและความสงบสุขของคนในสังคม ส่วนกลุ่มผู้ปฏิบัติธรรม จะต้องได้รับการดูแลจากหน่วยงานที่รับผิดชอบอย่างกระทรวงวัฒนธรรม กรมการศาสนา จะต้องออกเป็นนโยบายและต้องแก้ปัญหาอย่างจริงจัง จัดระบบการป้องกันให้เป็นไปในแนวทางที่ถูกต้องตามหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนา คอยสอดส่องดูแลบุคคลที่นำหลักทางพระพุทธศาสนาไปบิดเบือน เพื่อหาผล ประโยชน์ ใช้ศาสนาเป็นเครื่องมือ ให้บรรลุวัตถุประสงค์ส่วนตัวเท่านั้น เป็นการเห็นแก่ตัว สำหรับกลุ่มบรรพชิต ที่มีการปฏิบัติตัวไม่อยู่ในสมณสาธูป ปัญหาเหล่านี้เป็นประเด็นที่กระทบต่อภาพรวมของภิกษุสามเณร ฉะนั้น หน่วยงานรับผิดชอบอย่างมหาเถรสมาคม สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ เจ้าคณะปกครองพระสังฆาธิการที่ปกครองทุกระดับชั้น ต้องเข้ามาดูแลอย่างจริงจัง เพื่อป้องกันการกระทำที่ไม่เหมาะสมดังกล่าว ด้วยการให้บรรพชิตมุ่งปฏิบัติตามหลักพุทธจริยศาสตร์ระดับสูง อันเป็นการฝึกอบรมพัฒนาตนเอง คือการพัฒนาชีวิตทั้งในด้านความประพฤติ คือพฤติกรรมทางกาย วาจา ใจ ให้มีความดีงาม ตลอดถึงด้านปัญญาคือให้มีความรู้ความเข้าใจสิ่งทั้งหลายตรงตามความเป็นจริง

การเสนอแนะที่ได้กล่าวมานี้เป็นส่วนหนึ่ง ที่ควรนำไปปฏิบัติในการดำเนินชีวิตของคนไทยในสังคมปัจจุบัน ไม่ว่าจะเป็กลุ่มอาชีพใดก็ตาม หากมีการนำหลักพุทธจริยศาสตร์มาบูรณาการได้อย่างเหมาะสมมีความถูกต้อง ตรงต่อหลักพุทธจริยศาสตร์ ย่อมส่งเสริมประโยชน์แก่ผู้บูรณาการ พร้อมทั้ง ลด ละ เลิกพฤติกรรมอันก่อให้เกิดโทษและความเดือดร้อนแก่ตนและบุคคลอื่นในสังคม ย่อมก่อให้เกิดความผาสุก และความเจริญรุ่งเรืองแก่คนไทยในสังคมปัจจุบันได้ในทุกกลุ่มอาชีพ ทำให้คุณภาพชีวิตของคนไทยดีขึ้น สังคมมีคุณภาพและเจริญรุ่งเรืองควบคู่กันไปทั้งด้านวัตถุและด้านจิตใจ สามารถแก้ปัญหาการดำเนินชีวิตของคนไทยในสังคมปัจจุบันได้

8.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ การบูรณาการหลักพุทธจริยศาสตร์ในการดำเนินชีวิตของศิลปินดารานักแสดง หรือการบูรณาการหลักพุทธจริยศาสตร์ในการดำเนินชีวิตของสื่อสารมวลชน ตลอดถึงศึกษาวิธีการเข้าถึงอุดมคติชีวิตตามหลักจริยศาสตร์

9. บรรณานุกรม

- กীরติ บุญเจือ. (2519). **ชุดพื้นฐานปรัชญาจริยศาสตร์**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.
- คุณ โทซันจ. (2537). **พุทธศาสนากับชีวิตประจำวัน**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ โอ.เอส. พรินต์ติ้งเฮ้า,
- บุญมี แทนแก้ว, ผศ., (2552). **จริยธรรมกับชีวิต**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ โอเดียนสโตร์.
- พระเทวินทร์ เทวินโท. (2546). **พุทธจริยศาสตร์**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : มปท.
- วศิน อินทสระ. (2529). **พุทธจริยศาสตร์**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์เจริญกิจ, 2529.
- วิทย์ วิศทเวทย์ และเสถียรพงษ์ วรรณปก. (2529). **พระพุทธศาสนากับสังคมไทย**. กรุงเทพมหานคร : อักษรเจริญทัศน์.

10. คำขอบคุณ

งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี เนื่องจากได้รับความอนุเคราะห์ ช่วยเหลือ ให้คำปรึกษาแนะนำเป็นอย่างดียิ่งจากบุคคล และหน่วยงานต่าง ๆ โอกาสนี้ข้าพเจ้าขอขอบพระคุณ พระมหาบุญศรี ภาณวุฑฺโฒ, ผศ.ดร. รักษาการคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย พระเมธาวิณัยรส, ดร. พระมหามชวินทร์ ปุริสุตตโม, ผศ.ดร., ผศ.ดร.สุวิญรักสัตย์, ดร.บุญร่วม คำเมืองแสน ตลอดจนเจ้าหน้าที่ทุกท่านที่ได้ให้ความเมตตาเสียสละเวลา แนะนำแนวทางเพื่อปรับปรุงแก้ไขในส่วนที่บกพร่อง สามารถเติมเต็มจนทำให้งาน วิจัยประสบความสำเร็จอย่างดียิ่ง